

De Tour du Mont Blanc

De Tour du Mont Blanc (TMB) is een van de oudste Grande Randonnées van Frankrijk. Ruim 60 jaar geleden werden er al enkele etappes van dit langeafstandwandelpad gemarkeerd door de vrijwilligers van wat nu de Fédération Française de la Randonnée Pédestre heet. Tegenwoordig zijn ook de Italiaanse en Zwitserse wandelclubs betrokken bij de beroemdste huttentrektocht van de Alpen, die door drie landen loopt.

Dat deze GR zo beroemd is, komt niet uit de lucht vallen, want de TMB biedt bergwandelaars van elk niveau de kans om de Mont Blanc, de hoogste berg van de Alpen, van alle kanten te zien. Inclusief de hele Mont Blancketen, een formidabel gebergte dat verbazingwekkend genoeg geen wettelijke bescherming geniet.

Tijdens de tocht zorgt elke grensoverschrijding voor een radicale verandering van het uitzicht en de

sfeer. In de Vallée de Chamonix vult de Mont Blanc met zijn witte graten en gletsjers het blikveld, op de voet gevolgd door de ontzagwekkende Dru en de granietnaalden van de Aiguilles de Chamonix. Op de Col de la Seigne, de grens met Italië, komt plots de woeste kant in beeld. Hier wordt zichtbaar dat de Mont Blanc niet alleen uit sneeuw en ijs bestaat, maar ook uit drie grote rotsgraten en drie rotsflanken: de Miage-, Frêney- en Brenvaflank en de Brouillard-,

Innominata- en Peutereygraat. Van de Grand Col Ferret, de Zwitserse grens, tot de Col de Balme waar je Frankrijk opnieuw betreedt, is de Mont Blanc zelf niet te zien, maar wel de oostkant van het gebergte.

Toen ik besloot een Tour du Mont Blanc-gids te schrijven, had ik een praktische gids voor ogen die je op simpele wijze in staat stelt om je eigen ideale Tour du Mont Blanc samen te stellen, opgebouwd uit de mooiste varianten en de mooiste delen van de officiële route. In 2007 en 2008 heb ik de negen- tot elfdaagse magnifieke rondtocht tweënhalf keer gelopen: de officiële route en alle varianten. Ik heb nog twee extra varianten ontdekt, die in geen enkel ander gidsje over de Tour du Mont Blanc staan: variant 2 naar de Mont Joly, met een

overnachting in een van de leukste hutten die ik ken, en variant 7 naar de Mont Chétif, een heerlijke berg met een immense madonna op de top en uitzicht op Courmayeur en de wilde kant van de Mont Blanc.

In 2015 liep ik de officiële route en de varianten opnieuw – geholpen door drie mede-bergwandelaars – om te controleren of alles nog hetzelfde is gebleven. Wat bleek? De route is niet veranderd, maar er zijn wel verbeteringen aan enkele hutten aangebracht. Behalve aan Refuge du Col de Balme, daar valt nog steeds heel veel te verbeteren. Hopelijk duurt dat niet lang meer, want het uitzicht vanaf die hut is uitzonderlijk mooi.

Noes Lautier

De mooiste Tour du Mont Blanc

Niets is zo subjectief als 'mooiste, leukste' etcetera. Toch beveel ik deze Mooiste Tour du Mont Blanc warm aan. Ga niet vóór half juli, want sommige varianten liggen hoog en zijn onbegaanbaar als er nog sneeuw ligt. De officiële TMB is eerder sneeuwvrij. September is de mooiste tijd, maar half september sluiten veel hutten.

Warm aanbevolen: met de Téléphérique de Bellevue omhoog zweven en het officiële begin van de TMB overslaan.

Dus: op • **traject 1** variant 1 via de Nepalese hangbrug doen, om voorbij Refuge du Truc af te dalen naar Tresse. Daar overstappen op variant 2 (van • **traject 2**): overnachten in Chalet du Mont Joly (magische zonsondergang), dan de graatwandeling naar de Aiguille Croche en eindigen op het heerlijke terras van Refuge de Nant Borrant. Tijd traject 1: 4.25 uur.

Tijd traject 2: 8 uur.

Let op: een traject is géén dag-etappe, zie pagina 11 voor uitleg.

• **Traject 3** is een combi van de officiële route tot de Col de la Croix du Bonhomme en vervolgens variant 4. Deze etappe is niet compleet zonder op de bolle top van de Tête Nord des Fours te hebben gestaan. Voorheen had Refuge des Mottets geen goede reputatie, maar inmiddels is deze hut een echte aanrader qua sfeer, lekker eten en slapen. Tijd traject 3: 7.15 uur. Volg op • **Traject 4** de officiële route naar de Col de la Seigne. Stap dan over op variant 5 via de Mont Fortin en kies tenslotte de officiële route over de Col Chécrouit (en langs de Mont Chétif) naar Courmayeur.

Als extra uitstapje zou je echt variant 7 moeten doen: de beklimming van de Mont Chétif. Aanrader: slapen in Rifugio Le Randonneur. Tijd traject 4: 7.55 uur; incl. Mont Chétif 10.25 uur.

Zowel de officiële route van • **traject 5** als de variant zijn mooi, vooral variant 8 via de Testa Bernarda. Stap bij Rifugio Bonatti wel over op de officiële route. Tijd traject 5: 7 uur.

De keus op • **traject 6** is makkelijk: officiële route naar de Grand Col Ferret (2537 m, hoogste punt officiële TMB), dan variant 9, de Petit Col Ferret. In La Fouly de officiële route naar Praz-de-Fort. Wie haast heeft kan in Ferret de bus nemen, maar dan mis je een mooi, relaxt stuk. Tijd traject 6: 5.55 uur; met de bus: 3.30 uur. Variant 10 van • **traject 7** is een enorme kuitenbijter, maar absoluut de moeite waard:

overnachten in Cabane d'Orny (2811 m, hoogste punt van de varianten) en via het Fenêtre d'Arpette naar de Col de la Forclaz. Tijd traject 7: 12.35 uur.

• **Traject 8** is een mix van variant 11 en de officiële route: via Refuge des Grands (variant 11) naar de Col de Balme en dan via de officiële route naar de Aiguillette des Posettes en Tré-le-Champ. Tijd traject 8: 7.30 uur.

Op • **traject 9** is de keus moeilijk. Toch beveel ik de officiële route aan: het spektakel van de ladders bij Les Chéserys, de moeilijkste passage van de hele TMB. Dan bij de Tête-aux-Vents overstappen op variant 13 naar Refuge du Lac Blanc (prima hut). Van La Flégère naar Refuge de Bellachat de officiële route. Als laatste variant 14: de Aiguillette des Houches. Tijd traject 9: 11.40 uur.

De lichtjes van klimmers op de bergen, gefotografeerd vanaf een bivak boven Refuge de Bellachat, traject 9. V.l.n.r.: Aiguille du Midi, Mont Blanc du Tacul, Mont Maudit, Mont Blanc, Dôme du Goûter, Aiguille du Goûter (foto Robert Eckhardt).

De eerstbeklimming van de Mont Blanc

In de 16e eeuw had de Mont Blanc (4808,73 m) nog niet zijn huidige naam. De mensen spraken over de Mont Malet (mal = kwaad of ramp). Duivels en heksen zouden er wonen. In 1745 stelde de geoloog Pierre Martel vast dat de Mont Malet de hoogste top van de Alpen was. Dit bericht prikkelde de nieuwsgierigheid van Horace Bénédict de Saussure, een natuurkundige uit Genève. Hij reisde in 1760 naar Chamonix en loofde twintig gouden Louis uit voor de eerste succesvolle beklimming.

De 'Gîte à Balmat' (2530 m) waar Paccard en Balmat bivakkeerden.

Gezien het enorme bedrag was het verbazingwekkend dat pas in 1775 de eerste poging werd ondernomen! Vier inwoners van Chamonix kwamen daarbij op de Glacier des Bossons tot zo'n 3050 meter. In datzelfde jaar beklom de student Michel-Gabriel Paccard een aantal topjes in de omgeving. Paccard deed echter pas in 1783 daadwerkelijk een poging om de Mont Blanc te beklimmen. In zijn gezelschap was Marc Théodore Bourrit, die leefde van zijn pennenvruchten.

Tijdens hun tocht kwam Paccard erachter dat Bourrit in zijn publicaties schromelijk overdreef: hij schreef wel over gletsjertochten, maar weigerde

één stap op een gletsjer te zetten. Paccard en Bourrit kregen een hartgrondige hekel aan elkaar. In 1786 werd de berg bijna beklommen door een gezelschap met onder andere de kristalzoeker Jacques Balmat. Bij de afdaling raakte Balmat achterop en moest in z'n eentje op de gletsjer overnachten – iets dat men tot dan toe onmogelijk achtte. Hij overleefde het en meldde zich half sneeuwblind bij Michel-Gabriel Paccard, die inmiddels dorpsdokter van Chamonix was geworden. Paccards kennis van de berg en Balmats bivakveraring werden de sleutels tot succes. Op 8 augustus 1786 volbracht het duo de beklimming; pas om half zeven in de avond bereikten zij de top. In het maanlicht daalden ze af en bereikten Chamonix na een korte slaappauze vlak onder de gletsjer. Bourrit publiceerde daarop een artikel waarbij hij de rol van Balmat ophemelde en de prestatie van Paccard kleineerde. Bourrit – die goed bevriend was met de uitgevers in Genève – verhinderde zelfs dat Paccards eigen verslag gepubliceerd werd.

Paccard en Balmat kozen een gevaarlijke route, over de Glacier des Bossons naar de rotsen van Les Grands Mulets en vervolgens via het Petit en Grand Plateau zo direct mogelijk naar

Michel-Gabriel Paccard.

de top. In die tijd werd het gevaar van gletsjerspleten, wankele ijstorens en lawines niet herkend. Achtelooos zouden we het nu vinden: zonder touw, zonder stijggijzers, slechts met spijkerschoenen en een alpenstok naar de hoogste top van de Alpen.¹⁾

Gebruiksaanwijzing

In dit gidsje is de Tour du Mont Blanc ingedeeld in negen trajecten. Elk traject is onderverdeeld in de officiële route en één of meer varianten. **Eén traject staat níet voor één dagetappe.** De trajecten zijn daarentegen zo samengesteld, dat de TMB-wandelaar makkelijk kan overstappen van de officiële route op een variant en vice versa. Op die manier kan iedereen zijn eigen TMB samenstellen, geholpen door het feit dat er legio overnachtingsmogelijkheden zijn. Daar waar de officiële route en een (of beide) variant(en) op een logische plek bij elkaar komen, begint een nieuw traject. Daardoor zijn de trajecten zeer verschillend van lengte. Deze

De huidige normaalroute over de Bossesgraat is makkelijker, en veiliger omdat hij over een bergkam loopt. Die route werd ontdekt door de berggids Jean-Marie Couttet, die hem in 1847 op 84-jarige leeftijd klom! Ook de Italianen hebben hun normaalroute. Die danken we aan de toen 33 jaar oude Achille Ratti, de latere paus Pius XI (1922-1939), die deze route nota bene in de afdaling deed. De Franse normaalroute is de enige 'makkelijke' route, de Italiaanse stelt veel meer eisen. Overigens ligt de top van de Mont Blanc geheel op Franse bodem. De top van de Mont Blanc de Courmayeur (4748 m) vormt de grens met Italië.

1) Bron: *Grenzeloos Verlangen*, Robert Eckhardt, Mark van Hattem, uitg. Kwadraat.

logistiek heeft er tevens voor gezorgd dat een traject de ene keer begint met de variant en de andere keer met de officiële route.

Let op: Eén traject staat níet voor één dagetappe.

Info per traject

Elke trajectbeschrijving bestaat uit: een inleiding, de relevante plaatsen onderweg, de hoogtepunten, de routebeschrijving, een tijdschema en praktische info. Als een traject bestaat uit een stuk officiële route en twee varianten, zijn er ook drie beschrijvingen. De varianten zijn doorlopend genummerd van 1 t/m 14.

Legenda

- T1 t/m T3, zie *Moelijkheidswaardering*
- Het aantal loopuren exclusief rustpauzes
- Stijgen
- Dalen
- Wel/niet geschikt voor kinderen. Zie *Geschied voor kinderen*.

Moelijkheidswaardering

De moeilijkheidswaardering is ontleend aan de Zwitserse gradering, die van T1 t/m T6 gaat. Er zijn geen T4-, T5- of T6-trajecten in deze gids.

T1: Goede, eenvoudige paden. Vlak/glooiend terrein, geen gevaar voor val in de diepte. Ook te belopen met gymshoenen. Oriëntatie probleemloos, wandeling ook zonder kaart mogelijk. In Zwitserland: gele markering.

T2: Pad met aanzienlijke hoogteverschillen. Deels steil terrein, gevaar voor val in de diepte niet uitgesloten. Tredzekerheid, kennis van oriëntatie en bergwandelschoenen noodzakelijk. In Zwitserland: wit-rood-witte markering.

T3: Geen echt pad, wel padsporen zichtbaar, geëxponeerde passages kunnen met klimtouw of kettingen

Zwitserse markering bij Cabane d'Orny (2811 m), variant 10, traject 7.

gezeurd zijn, evt. handen nodig voor evenwicht. Soms steile afgronden: gevaar om te vallen, gruis en losse rotsen. Tredzekerheid, goed oriëntatievermogen, elementaire alpiene vaardigheden en stevige bergwandelschoenen noodzakelijk. In Zwitserland: eveneens wit-rood-witte markering.

Apetrots Zwitsers jongetje op weg naar Bovine, officiële route, traject 7.

Geschied voor kinderen

Bij het beoordelen of een traject geschikt is voor kinderen is rekening gehouden met passages waar een val ernstige gevolgen kan hebben. T3-trajecten zijn dus per definitie ongeschikt. De verschillen tussen kinderen zijn echter groot, qua leeftijd en ervaring. Uitgangspunt zijn kinderen vanaf 10 jaar, omdat het om een meerdaagse tocht gaat. Het spreekt vanzelf dat kinderen vanaf 13 jaar met bergwandelervaring de graat van de Mont Joly prima kunnen lopen. Toch staat er bij dat traject *Ongeschied voor kinderen*. Het gaat om een indicatie, die elke ouder moet interpreteren aan de hand van de eigen bergervaringen.

Routebeschrijving

De route is gedetailleerd beschreven. Zo is onder andere de relevante tekst die op de richtingbordjes staat opgenomen, zodat je direct ziet of je op het juiste punt van de route zit. Voorbeeld: Splitsing LA La Frasse 0.50 uur.

De wandeltijden op de bordjes komen soms niet overeen met de wandeltijden in deze gids, omdat de Zwitsers, de Fransen en de Italianen allemaal verschillende wandeltijden aanhouden. RD = rechtdoor
LA = linksaf
RA = rechtsaf
P = parkeerplaats.

Pad, jeepweg of asfaltweg

Er staat overal vermeld of je op een asfaltweg, een jeepweg of een pad loopt. 'Jeepweg' betekent elke alweg die door een fourwheeldrive *kan* worden bereden. Zo'n weg hoeft niet daadwerkelijk toegankelijk te zijn voor auto's.

Col Chécrouit, officiële route, traject 4.

Markering

In Frankrijk: rood/witte verfstrepen, net als alle langeafstandwandelpaden (Grande Randonnées of GR's). Italië: geel met een zwarte rand. Zwitserland: geel (eenvoudige paden) en wit-rood-wit voor de rest. Alleen als het relevant is, staat er in de info iets over de markering. De officiële route en de officiële varianten hebben bovendien sinds 2012 in alle landen een groen TMB-logo. Delen van de TMB vallen samen met andere GR's, dat staat in de tekst verder niet vermeld.

Eigen verantwoordelijkheid

Zodra een bergwandelaar het hier op papier geschrevene omzet in daden en op pad gaat, doet hij dat op eigen verantwoordelijkheid. Aan de indicaties in dit gidsje van de te verwachten moeilijkheden onderweg kan geen enkel recht ontleend worden. Bergwandelen is niet ongevaarlijk en een bezigheid die een groot beroep doet op het eigen inschattingvermogen en de eigen verantwoordelijkheid.

De ijzeren stangen en ladders van de officiële route, traject 9.